

Når ekteskapet bekjempes med "likestilling"

Av Jon Kvalbein, kronikk i Dagen 22. august, 2007

Språk kan brukes til å utøve makt. Ordene "likestilling" og "diskriminering" brukes i dag som våpen for å bryte ned ordninger, sannheter og normer som hindrer menneskers frie livsutfoldelse. Disse ordene er slagkraftige fordi de utløser få motforestillinger. Likestilling er bra. Alt som truer likestilling, er diskriminerende og derfor forkastelig. Men er dette sant – bestandig?

Likestilling er positivt i mange sammenhenger. Vi ønsker at mann og kvinne skal ha samme lønn for samme arbeid. Vi ønsker at ingen skal diskrimineres på grunn av rase. Sykehusene skal ikke prioritere rike fremfor fattige. Alle barn skal ha lik rett til allmenn skolegang. Alle borgere skal ha samme ytringsfrihet og religionsfrihet. Slik kunne vi fortsette. Her ønsker vi likestilling, ikke diskriminering.

Men nettopp fordi disse ordene har sterke følelsesladede assosiasjoner, kan de misbrukes som manipulerende våpen i en ideologisk strid. Striden om ekteskap mellom homoseksuelle illustrer dette.

Manipulerende språkbruk

I departementets utsendte forslag til "felles ekteskapslov for likekjønnede og ulikekjønnede par" er nettopp "likestilling" og "diskriminering" kjernebegreper i departementets argumentasjonen. Loven om registrert partnerskap innebar ikke "en likestilling mellom homofilt partnerskap og ekteskap", leser vi. Det vil departementet nå forandre på: "Det er ingen grunn til at ekteskapslovgivningen skal gjøre forskjell på folk ut fra en seksuell orientering."

Kapittel 4 som begrunner behovet for ny ekteskapslov; konkluderer:

"Gjennom lovgiving har man ved tidligere endringer sørget for at ekteskapet gradvis har blitt løsrevet fra familien, fra kirkens innflytelse og fra undertrykkende patriarkalske tradisjoner. Gjennom en utvidelse av ekteskapsloven til også å gjelde likekjønnspar, kan lovgiver nå løsrive denne institusjonen fra det heterofile monopolet på ekteskapet. En slik utvikling kan betraktes som (foreløpig) siste ledd i en samfunnsutvikling der man søker å ivareta noen av de tradisjonelle verdier som kan knyttes til ekteskap og familie, samtidig som man bidrar til en utvikling mot et stadig mer rettferdig og mindre diskriminerende samfunn."

Departementets språkbruk er manipulerende. Det tradisjonelle ekteskapet blir knyttet til familie, kirke og undertrykkende patriarkalske tradisjoner – noe som det er viktig å løsrive seg fra. Det legges ikke vekt på at ekteskapet er en tverrkulturell institusjon, heller ikke på at det fremdeles er den samlivsform som best sikrer ektefellene og barna lykke, vern, omsorg og rettigheter.

Nå vil departementet "løsrive" ekteskapet fra "det heterofile monopolet på ekteskapet". Å tale om "monopol" her er meningsløst. Det er et faktum at ekteskapsbegrepet er knyttet til mann og kvinne. Bare ekteskapet mellom mann og kvinne er beskyttet av menneskerettighetene, ikke homofile partnerskap. Det dreier seg om en forskjellsbehandling som er biologisk, historisk, sosiologisk og saklig begrunnet. Når departementet vil utvide ekteskapsbegrepet, innebærer dette en kulturrevolusjon.

Ordbruk er viktig

En av språkets viktigste oppgaver er å diskriminere, - i betydningen gjøre forskjell på, sondre, skjelne. Det er ikke diskriminering å bruke ulike ord på forhold som er vesensforskjellige. Et partnerskap kan aldri bli et samliv med egne felles barn. Intet barn er frukt av et homofilt samliv. Et tverrkulturelt ideal er at barnet bør vokse opp med sin mor og far. Ekteskapet er overalt ansett som den naturlige og mest stabile ramme omkring seksualitet, barnefødsel og oppdragelse.

Det er tragisk at så mange ekteskap ender i skilsmisse. Men samlivsbrudd mellom heterofile samboere er 3-4 ganger så vanlig. Ti år etter at man har flyttet sammen er sannsynligheten for at det er skjedd samlivsbrudd mellom lesbiske i partnerskap tre ganger så høy som for ektepar. I partnerskap med menn er risikoen for brudd en og en halv gang så høy. Samlivsbrudd er ofte personlige tragedier som følges av psykiske problemer, rusmisbruk og redusert arbeidsinnsats. De samfunnsmessige omkostninger er store og langvarige, ikke minst der barn blir rammet. Det finnes gode grunner til at samfunnet i sin lovgivning prioriterer ekteskapet som samlivsform. Ordbruk er ikke likegyldig. Ordene er språkets og tankens materiale. Med språket bygger vi fellesskap, kultur og historie. God internasjonal kommunikasjon forutsetter kjerneord med felles innhold. "Ekteskap" finnes i nesten alle språk og kulturer som betegnelse på et forpliktende offentlig samliv mellom én mann og én kvinne. Dersom begrepet utvides til å omfatte partnerskap mellom to av samme kjønn, blir begrepsfellesskapet ødelagt.

Ekteskapet undergraves

Men også ekteskapet som institusjon blir undergravd på den måten. Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring (LLH) vet godt at bare noen få homoseksuelle vil inngå "likekjønnet ekteskap". For LLH er slike "ekteskap" først og fremst et viktig skritt mot målet, som er likestilling av alle seksuelle uttrykksformer basert på frivillighet. På LLHs hjemmeside leser vi: "LLH ønsker et samfunn hvor individet selv kan velge fritt mellom ulike identitets kategorier." Blant slike kategorier nevnes uttrykkelig lesbisk, homofil, bifil, sadomasochist, fetisjist og transvestitt. LLH ønsker å avskaffe "det heteronormative kjønnsrollemønsteret i vårt samfunn", det vil si et samfunn som anbefaler samliv mellom mann og kvinne som det normale.

Den internasjonale homobevegelsen kjemper ikke for ekteskapet som samfunnsinstitusjon. Fremtredende personer som taler for "likekjønnet ekteskap" er samtidig motstandere av ekteskapet som institusjon. Ellen Willis, professor ved New York University og en av de fremste forkjempere for "enkjønnnet ekteskap", argumenterer med at "en legitimering av ekteskap mellom homoseksuelle vil være et angrep mot institusjonens hjerte og fremme demokratisering og sekularisering av det personlige og seksuelle liv". Maria Bevacqua ved Minnesota State University hevder at kampen for homofile ekteskap må "uløselig knyttes til en vedvarende kritikk av ekteskapet som institusjon". Ekteskapet må enten radikalt omformes for å oppnå likestilling - eller avvikes, hevder hun.

Vern ekteskapet!

Det bør ikke være tvil om at en utvidelse av ekteskapsbegrepet vil endre ekteskapets vesen. Her dreier det seg om en ideologisk strid. Vår postmoderne individualisme fremmer den tanke at seksuell liv og samlivsform er en privatsak. Ekteskapet er bare en stadfestelse av en personlig avtale om gjensidig kjærlighet og omsorg, sies det.

Men ekteskapet er noe mye mer, nemlig en forpliktende samfunnsinstitusjon, som offentlig legitimerer et fellesskap mellom mann og kvinne med sikte på seksuelt samliv, gjensidig ansvar, barnefødsler og oppdragelse av barn. I en rettsstat dreier det seg også om juss, økonomi, arv, plikter og rettigheter. David Blankenhorns bok "The Future of Marriage" (New York 2007) anbefales. Den gir på allment grunnlag innsikt i hva et ekteskap er og hvorfor "homoekteskap" undergraver ekteskapet som institusjon.

Det er verd å merke seg at regjeringen i sitt høringsnotat kaller innføringen av ekteskap mellom homoseksuelle et "foreløpig" (!) siste ledd i en samfunnsutvikling "mot et stadig mer rettferdig og mindre diskriminerende samfunn". Målet er åpenbart et samfunn uten "diskriminering". I sin sammenheng er det vanskelig å forstå dette annerledes enn at departementet og LLH har sammenfallende mål, nemlig at alle samlivsformer basert på frivillighet skal være likestilte.

Alle bør forstå alvoret ved denne kulturrevolusjon bør nå engasjere seg - med sin stemmeseddel, ved å underskrive opprop, skrive til departementet eller komme med avisinnlegg. Når regjeringen bruker "likestilling" som våpen mot ekteskapet, bør den ikke bli møtt med likegyldighet.